

31. helluntain jälkeinen viikko, keskiviikko

Päivän epistola

(Jaak. 1: 1 – 18)

”Jaakob, Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen palvelija, tervehtii kahtatoista hajaannuksessa elävää heimokuntaa. Veljeni, pitäkää pelkkänä ilona niitä monenlaisia koettelemuksia, joihin joudutte. Tehän tiedätte, että kun uskonne selviytyy koetuksesta, tämä kasvattaa teissä kestävyyttä. Ja kestävyys johtakoon täydelliseen tulokseen, jotta olisitte täydellisiä ja eheitä, ette vajaita miltään kohden. Jos kuitenkin joltakulta teistä puuttuu viisautta, pyytäköön sitä Jumalalta. Hän on saava pyytämänsä, sillä Jumala antaa auliisti kaikille, ketään soimaamatta. Mutta pyytäköön uskossa, lainkaan epäilemättä. Joka epäilee, on kuin meren aalto, jota tuuli ajaa sinne tänne. Älköön sellainen luulko saavansa Herralta mitään, kahtaalle horjuva ihminen, epävakaa kaikessa mitä tekee. Olkoon alhainen veli ylpeä siitä, että on saanut korkean arvon, rikas siitä, että hänet on alennettu, sillä hän on katoava niin kuin kedon kukka. Aurinko nousee, ja helle kuivattaa ruohon. Kukka putoaa maahan, ja sen kauneus on mennyt. Samoin on rikas lakastuva kesken kukoistavien toimiensa. Autuas se, joka koettelemuksissa kestää. Sen kestätyään hän on saava voitonseppeleeksi elämän. Jumala on luvannut sen niille, jotka häntä rakastavat. Älköön kukaan kiusauksiin jouduttuaan ajatelko, että kiusaus tulee Jumalalta. Jumala ei ole pahan kiusattavissa, eikä hän itse kiusaa ketään. Jokaista kiusaa hänen oma himonsa; se häntä vetää ja houkuttelee. Ja sitten himo tulee raskaaksi ja synnyttää synnin, ja kun synty on kasvanut täyteen mittaan, se synnyttää kuoleman. Älkää eksykö, rakkaat veljet! Jokainen hyvä anti ja jokainen täydellinen lahja tulee ylhäältä, taivaan tähtien Isältä, jonka luona ei mikään muutu, ei valo vaihdu varjoksi. Päätöksensä mukaan hän synnytti meidät totuuden sanalla, että olisimme hänen luomistekojensa ensi hedelmä.

Kirjoittajana pidetään Jaakobia, Jerusalemin piispaa. Kirkon käsityksen mukaan hän oli Kristuksen veli (Joosefin ensimmäisestä avioliitosta). Voi olla, että kirjoittaja on ollut Jaakobin läheinen oppilas. Hän määrittelee itseään ”Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen palvelijaksi”. Sana Jumala viittaa Isään Jumalaan ja Herra Jeesukseen Kristukseen. Vanhassa testamentissa tätä nimitystä käytettiin esimerkiksi Abrahamista, Mooseksesta ja profeetoista. Näin hän perustelee arvovaltaansa. Käyttämällä Jeesuksesta nimitystä ”Herra”, hän ilmaisee olevansa kristitty. Kreikkalainen sana, joka on suomennettu sanalla palvelija, voi tarkoittaa myös orjaa tai palkatonta työntekijää.

”Tervehtii kahtatoista hajaannuksessa olevaa heimoa” ansaitsee myös huomion. Assyrian valloitettua pohjoisen, Israelin kymmenen heimoa joutui pakkosiirtolaisuuteen. Ilmaisua kaksitoista heimoa sisälsi

toiveen lopun aikana tapahtuvasta Israelin uudelleen muotoutumisesta. Tässä yhteydessä se kertoo, että Kirkko jatkaa Jumalan kansan historiaa. Sana hajaannus (diaspora) kuvasi juutalaisia Palestiinan ulkopuolella, nyt se viittaa kristittyihin (vrt. 1. Piet. 1: 1).

Tämänpäiväinen tekstimme sisältää lyhyitä kehotuksia, joita kirjoittaja myöhemmin esittää tarkemmin. Hän puhuttelee kirjeen vastaanottajia ”veljiksi”, mikä on kristillinen tapa, joka on lainattu juutalaisuudesta. Kaikkia koettelemuksia on pidettävä ilona! Tämä on kristillinen asenne elämään: ilo. Ihmisellä tulee olla uskoa tulevaisuuteen. Ihmisen tulee jopa iloita joutuessaan oikeuden eteen. Tämä asenne näkyy muuallakin Uudessa testamentissa (Matt. 5: 10 – 12; Ap.t. 5: 41; Room. 5: 3).

Kristittyjen uskoa tullaan koettelemaan. Vanhan testamentin mukaan pelastetut koetellaan ja puhdistetaan tulen avulla, niin kuin kulta koetellaan (Sak. 13: 9). Kirjoittaja näkee oikeudenkäyntien ja vainojen olevan osa tällaista koettelemusta. Ne johtavat siihen, että näiden tapahtumien kokijat ovat ”täydellisiä”. Tähän pyrkiminen on Jeesuksen opetuksen mukaista (vrt. Matt. 5: 48). Koettelemukset eivät tarkoita pelkästään ulkopuolelta tulevia koettelemuksia, vaan myös niitä, joissa meidän uskoamme koetellaan, erilaisia kiusauksia.

Seuraavaksi kirjoittaja esittelee viisauden, rukouksen, Jumalan kaiken hyvän antajana, uskon ja horjuvuuden. Viisaus ja sen pyytäminen Jumalalta saa vaikutteita Vanhan testamentin viisaukskirjallisuudesta (Viis. 9: 6, 10 – 18; Siir. 4: 17; 18: 15 – 18; 20: 10 – 15). Viisautta pitää ”pyytää uskossa”, sillä Jumala on valmis vastaamaan rukouksiin (Matt. 21: 21 – 22). Viisaus on kaikkea sitä käytännöllistä ja hengellistä tietoa, jonka avulla ihminen elää oikein.

Kristityn pitää rukoilla uskoen, ilman epäilystä. Meidän tulee olla uskollisia Jumalalle ja luottaa Häneen. Ilman luottamista emme saa Jumalalta mitään. Ihminen ei saa olla ”kahtaalle horjuva”, tällä tarkoitetaan sitä, että hän pyrkii saavuttamaan samanaikaisesti kahta yhteensopimatonta asiaa.

Seuraava aihe on suhde vähäosaisiin ja rikkaisiin. Tämä on yksi tärkeimmistä asioista Jaakobin kirjeessä. Jo Vanha testamentti osoittaa, että Jumala erityisesti osoittaa huolenpitonsa vähäosaisia kohtaan. Sama asia on esillä myös Qumranin teksteissä ja evankelistoista erityisesti Luukas kiinnittää vähäosaisiin huomiota. ”Alhainen veli” tarkoittaa vähäosaista seurakunnan jäsentä. Rikaskin on veli, vaikka teksti ei sitä erikseen mainitse. Hän on siis myös seurakunnan jäsen. Hänen tulee ymmärtää asemansa oikein, hänen rikkautensa ei merkitse mitään Jumalan edessä. Kirjoittaja osoittaa rikkaan aseman muuttumisen käyttäen esimerkkiä Palestiinan ilmaston vaikutuksesta. Kuivuus ja kuumuus tuhoaa kedon kukan nopeasti (Ps. 103: 15; Jes. 40: 6 – 7). Kirjeessä on myöhemmin kritiikkiä sekä

seurakunnan johtajien asenteesta rikkaita kohtaan että rikkaiden itsensä toimintatavasta (Jaak. 2: 2 – 6; 5: 1 – 6).

”Autuas se, joka koettelemuksissa kestää. Sen kestätyään hän on saava voitonseppeleeksi elämän.” Jakeen alku on saanut vaikutteita Psalmien kirjasta (Ps. 1: 1) ja Matteuksen ja Luukkaan evankeliumien autuuden lauseista (Matt. 5: 3 – 11; Luuk. 6: 20 - 22). Autuas eli onnellinen viittaa tapahtuman ajankohtaan, mutta voitonseppeleen saaminen viittaa lopun aikaan. Elämä tarkoittaa pääsyä Jumalan valtakuntaan. Tämän on Jumala ”luvannut niille, jotka häntä rakastavat”. Uskollisuus tuo palkinnon (2. Moos. 20: 6; 5. Moos. 5: 10; Room. 8: 28, myös Qumranin teksteissä). Voi olla, että tämän jakeen taustalla on varhaisen kirkon jokin kastehymni.

Seuraavaksi esitetään synnin ja kuoleman syntyhistoria. Kirjoittaja kumoo ajatuksen, että kiusaus tulisi Jumalalta (Siir. 15: 11 – 20; 1. Kor. 10: 13). Kiusaus tulee ihmisestä itsestään, ensin tulee houkutteleva himo, joka lopulta synnyttää synnin. Tämä johtaa kuolemaan, jolla tarkoitetaan sitä, että ihminen ei ole Jumalan yhteydessä eikä pääse Jumalan valtakuntaan. Psalmien kirjassa kuvataan, miten vihollinen johdattaa vähitellen ihmisen syntiin (Ps. 7: 13 – 17).

”Jokainen hyvä anti ja jokainen täydellinen lahja” on mahdollisesti lainaus jostain runomietelmästä. Sen päähuomio ei ole vastaanottajassa vaan siinä, mitä antaja sillä tarkoittaa. ”Tulee ylhäältä” ilmaisee antajaksi Jumalan. Nykyinen käännös on muodossa ”taivaan tähtien isältä”, vanhempi on muodossa ” valkeuksien isältä”. Tekstin tarkoituksena on osoittaa Jumala kaiken luojaksi. Luoja on muuttumaton, Hänen hyvyytensä ei häviä. Tämän tekstin pappi lukee liturgian loppupuolella ns. ambonintakaisessa rukouksessa.

”Päätöksensä mukaan” ilmaisee Jumalan vapaan tahdon Hänen toimiessaan. Se on vastakohta niihin sokeisiin voimiin, jotka johdattavat syntiin. ”Hän synnytti” ilmaisu itsessään viittaa Vanhaan testamenttiin (5. Moos. 32: 18). Se tulisi ymmärtää kuitenkin kristillisestä näkökannasta (Joh.1: 12 – 13), jolloin synnyttäminen tarkoittaa uskon kautta Jumalan armosta Jumalan lapseksi tulemistä. Samasta asiasta kertoo myös ensimmäinen Pietarin kirje: ”Olettehan te syntyneet uudesti, ette katoavasta siemenestä, vaan katoamattomasta, Jumalan elävästä ja pysyvästä sanasta” (1. Piet. 1: 23). Viittaus luomiseen on mahdollista, sillä Jumala loi maailman sanallaan (1. Moos. 1: 3) ja sanalla tapahtuu uusi syntyminen. Kirkko ymmärtää synnyttämisen viittavaan kasteen sakramenttiin. ”Totuuden sana” tarkoittaa evankeliumin opetuksen vastaanottamista.

Päivän evankeliumi

(Mark. 10: 11 – 16)

”Herra sanoi: ”Se, joka hylkää vaimonsa ja menee naimisiin toisen kanssa, on avionrikkoja ja tekee väärin vaimoaan kohtaan. Ja jos vaimo hylkää miehensä ja menee naimisiin toisen kanssa, hänkin tekee aviorikoksen.” Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän koskisi heihin. Opetuslapset moittivat tuojia, mutta sen huomattessaan Jeesus närkästy ja sanoi heille: ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse.” Hät otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä.”

Tämänpäiväinen tekstimme menee päällekkäin eilisen tekstin kanssa sillä tavoin, että eilisen tekstin kaksi viimeistä jaetta ovan tämänpäiväisen tekstimme kaksi ensimmäistä jaetta. Vastaava kertomus Jeesuksesta ja lapsista on myös Matteuksella (Matt. 19: 13 – 15) ja Luukkaalla (Luuk. 18: 15 – 17).

Alkutekstin mukaan Jeesus näyttää hyväksyvän avioeron. Hän kuitenkin näyttää kieltävän uudelleen avioitumisen. Sama kielteinen näkemys uuteen avioliittoon löytyy myös Matteuksen (Matt. 5: 32) ja Luukkaan (Luuk. 16: 18) evankeliumeista. Me voimme kuitenkin kysyä, onko tässä esillä ihanteena esitetty malli ja sopiiko se langenneeseen maailmaan?

Avioeroa käsittelevän tekstin jälkeen kertomus lapsista on sopiva. Teksti kertoo Jumalan valtakunnasta ja siitä, millaiset ihmiset sinne pääsevät. Jumalan valtakuntaa ei voi ansaita, se on vastaanotettava lahjana, niin kuin lapsi ottaa vastaan lahjan. Siihen pyrkivän ei tule väittää mitään esimerkiksi sen perusteella, millainen arvoasema hänellä on yhteiskunnassa tai seurakunnassa.

Ihmiset, jotka toivat lapsia, toivoivat Jeesuksen siunaavan heitä. Lasten ikä voi olla mitä tahansa imeväisikäisistä aina kaksitoistavuotiaisiin asti. Jeesus närkästy opetuslapsilleen, sillä nämä eivät ymmärtäneet Jeesusta ja Hänen saarnaamansa Jumalan valtakunnan luonnetta.

”Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta.” Jeesus ei sano, että lapset pelastuvat, vaan lasten kaltaiset pelastuvat. Lapset ovat vastaanottavaisia, he hyväksyvät jonkin asian. Tämän he tekevät ilman ruumiillista voimaa ja oikeudellista asemaa. Teksti korostaa, että Jumalan valtakunta on lasten kaltaisten. Ihmisen on asenteeltaa tultava lapsen kaltaiseksi. Me emme voi ansaita Jumalan valtakuntaa, vaan se on otettava vastaan lahjana. Ihmisen oma voima tai asema ei voi luoda tätä valtakuntaa tai pakottaa sitä. Tämä käy hyvin ilmi Jeesuksen sanoista: ”Joka ei ota Jumalan

valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei pääse sinne pääse.” Kirkon opetus tästä valtakunnasta on otettava vastaan ilman epäilyä.

Tuohon aikaan lapsia käytettiin esimerkkeinä epätoivotusta käyttäytymisestä tai heidät esitettiin koulutuksen kohteena olevina. Tässä kertomuksessa heidät otetaan vakavasti yksilöinä, joilla on suhde Jeesukseen ja Hänen valtakuntaansa: ”Hän otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä.”

Lapsen asema Jeesuksen ajan yhteiskunnassa oli alhainen. Ihmisen on samaistuttava itsensä tällaiseen asemaan, silloin pelastus on hänelle mahdollinen. Oma arvoaan Jumalan edessä korostava ihminen ei pelastu.